

بررسی آزمایشگاهی چرخش انگیزه‌ها در قالب یک بازی متوالی: کاربردی از اقتصاد رفتاری

ام‌البنین جلالی* ، زهرا نصراللهی** ، مجید هاتفی مجومرد***

تاریخ وصول: ۱۳۹۷/۶/۱۱ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۵/۳۰

چکیده

یک گروه، واحد سازمان یافته‌ای است که افراد در آن هدف مشترکی دارند، اعضاء آن با یکدیگر کار می‌کنند، و تبادل متقابل اطلاعات و تجربیات در آن وجود دارد. یکی از سؤالات کلیدی هر سازمانی، یافتن راه‌هایی برای ترغیب آنها به عملکرد بهتر است. نگاهها به‌طور پیوسته نیازمند انگیزه‌دهی به نیروی کار برای انعطاف‌پذیری بیشتر، پاسخگویی سریع‌تر، ارائه راه‌حل‌های قابل اطمینان برای مسائل پیچیده و در کل افزایش تولید هستند.

اقتصاد متعارف بر این باور است که افزایش پاداش‌های پولی، منجر به افزایش تلاش نیروی کار می‌شود. به عبارت دیگر، پاداش پولی بیشتر به معنی انگیزه‌های قدرتمندتر است و برعکس. این ساده‌سازی در موقعیت‌های اقتصادی زیادی کاربرد دارد، اما لزوماً برای محیط‌هایی که در آن نیروی کار در گروه فعالیت کرده و پاداش‌های وی تحت تأثیر فعالیت دیگر اعضای گروه است، کاربرد ندارد. در حقیقت تحت شرایطی ممکن است این نظریه اقتصادی که پاداش بیشتر منجر به تلاش بیشتر توسط نیروی کار می‌شود؛ کاربرد خود را از دست بدهد و شرایطی مغایر با آن ایجاد شود. در حقیقت در این حالت احتمالاً برخی از اعضای گروه از دیگر اعضای گروه سواری رایگان خواهند گرفت و در ازای دریافت پاداش بیشتر، کار کمتری را ارائه خواهند کرد که وینتر (۲۰۰۹) و کلور و همکاران (۲۰۱۴) این عکس‌العمل افراد را چرخش انگیزه‌ها نام‌گذاری کردند. چرخش انگیزه‌ها نشان‌دهنده وضعیتی است که در آن افزایش در پاداش‌های در نظر گرفته شده برای همه اعضای گروه، فقط منجر به اعمال تلاش توسط برخی از عوامل شود.

هدف اصلی مطالعه حاضر بررسی آزمایشگاهی چرخش انگیزه‌ها در قالب یک بازی متوالی است. در این چارچوب پیاده‌سازی یک بازی تیمی سه نفره دو مرحله‌ای در یک نمونه ۱۳۵ نفره از دانشجویان، در دانشگاه آیت‌الله حائری میبد نشان داد که اولاً: در صورت وجود چرخش انگیزه‌ها، افزایش هزینه‌های تلاش منجر به تلاش بیشتر و در نتیجه تولید محصول بیشتر می‌شود. ثانیاً: وقتی هزینه تلاش بالاست، هر بازیکن تلاش خود را اعمال خواهد کرد، اگر و تنها اگر وی مشاهده کند که تمام

* دکتری اقتصاد، دانشکده اقتصاد، مدیریت و حسابداری، دانشگاه یزد، یزد، ایران

** دانشیار گروه اقتصاد، دانشکده اقتصاد، مدیریت و حسابداری، دانشگاه یزد یزد، ایران (نویسنده مسئول)

(nasr@yazd.ac.ir)

*** پژوهشگر پسادکتری، دانشکده اقتصاد، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

عوامل قبل از وی تلاش خود را اعمال کرده‌اند. ثالثاً: بر اساس پیش‌بینی نظریه چرخش انگیزه‌ها، مشارکت کنندگان اول تلاش کمتری را در هزینه پایین اعمال می‌کنند. یافته‌های مطالعه حاضر در مورد چرخش انگیزه‌ها، بیانگر این نتیجه مهم هستند که مشوق‌های پولی زیاد در صورت بی‌ارزش کردن اعتبار این تهدید بالقوه ممکن است اثرگذاری خود را از دست بدهند. همچنین معرفی صریح و کامل پاداش‌ها نیز ممکن است گاهی نتایج دلخواه را دربر نداشته باشد. به عنوان مثال تضمین افزایش پرداخت به کارکنان یا ارائه فرصت‌های شغلی مناسب‌تر که هزینه‌های تلاش را کاهش می‌دهد، همیشه منجر به افزایش در عملکرد نمی‌شود. بلکه حتی ممکن است منجر به چرخش انگیزه‌ها شوند.

طبقه‌بندی *JEL*: C92، D23، J31، J33، J41، M12، M52

واژه‌های کلیدی: چرخش انگیزه‌ها، نظریه بازی‌ها، تولید گروهی، اثرات خارجی